

## POSTANOWIENIE

28 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 28 grudnia 2023 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A. C. i A. M.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 3 marca 2022 r., V ACa 421/21,

**1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**

**2) zasądza od pozwanego na rzecz powodów 5 400 (pięć tysięcy czterysta) złotych kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

(r.g.)

## UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W judykaturze i doktrynie wskazuje się, że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. np. postanowienia SN: z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147; z 22 marca 2007 r., III CZ 16/07; z 25 maja 2022 r., II USK 582/21).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. „przedsądu,” ustanowiona w art. 398<sup>9</sup> k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Mając powyższe na względzie podkreślić należy, że cel wymagania przewidzianego w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez prawidłowe powołanie i wyczerpujące uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398<sup>13</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, przy czym w granicach zaskarżenia bierze jednak pod rozwagę nieważność postępowania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 3 marca 2022 r. pozwany oparł wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na przesłankach określonej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W ocenie skarżącego w sprawie występuje następujące istotne zagadnienie prawne: Czy mając na względzie treść art. 45 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawach nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”) oraz art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. wymagany poziom przejrzystości postanowień umowy kredytu denominowanego w walucie obcej dotyczących głównego świadczenia stron jest zachowany jeżeli postanowienia te pod względem językowym i gramatycznym są jasne i zrozumiałe, a konsument biorąc pod uwagę jego indywidualne cechy tj. wykształcenie i doświadczenie życiowe, a także wynikający stąd poziom wiedzy zdawał sobie sprawę z ryzyka wiążącego się ze zmianami kursów walut (o którym został poinformowany), które publikowane są w tabelach kursów przez bank oraz skutków tego ryzyka dla kosztów obsługi kredytu?

Przyczyna uzasadniająca przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w postaci wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, tak, aby jego rozstrzygnięcie mogło uzyskać ogólnejsze znaczenie, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen i możliwych kierunków interpretacyjnych (zob. np. postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, Nr 12, poz. 151; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Ponadto zagadnienie prawne musi mieć charakter ściśle jurydyczny dający się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów (zob. postanowienie SN z 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08).

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, jednocześnie chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi

oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku.

Problem przedstawiony przez skarżącego, na tle ustaleń faktycznych poczynionych w przedmiotowej sprawie, nie spełnia powyższych wymagań, ponieważ na obecnym etapie rozwoju orzecznictwa sądowego w sprawach dotyczących konsumenckich kredytów hipotecznych denominowanych do waluty obcej (w szczególności franka szwajcarskiego) nie ma już on przymiotu nowości.

Ponadto analiza zaprezentowanego w skardze kasacyjnej problemu nie pozwala na przyjęcie, że podnoszona kwestia stanowi istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. Skarga pozwanego nie zawiera bowiem wystarczającej argumentacji jurydycznej wskazującej na występowanie odmiennych ocen przedstawionego problemu oraz na to, że przepisy dotyczące tej kwestii nie doczekały się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych.

Mając na względzie sposób ujęcia badanego zagadnienia prawnego oraz jego uzasadnienia uprawnione jest także twierdzenie, że argumentacja skarżącego wskazuje, że zmierza on w istocie do podważenia ustaleń faktycznych Sądu drugiej instancji, co w postępowaniu kasacyjnym jest wyłączone ze względu na związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia - art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 4 października 2018 r., II CSK 233/18). Przedstawione zagadnienie w istocie ma zatem charakter pozorny i stanowi próbę obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398<sup>3</sup> i art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.).

W omawianym zakresie Sąd Apelacyjny uwzględniając ukształtowane w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Sądu Najwyższego standardy w zakresie obowiązków informacyjnych banku wobec konsumenta przyjął, że pozwany nie wywiązał się z obowiązku pouczenia powodów o nieograniczonym ryzyku kursowym w sposób wymagany przy umowie kredytu denominowanego do waluty obcej.

Obecnie nie budzi już wątpliwości, że art. 4 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawach nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że wymóg wyrażenia warunku umownego prostym i zrozumiałym językiem oznacza, że w wypadku umów kredytowych instytucje finansowe muszą zapewnić kredytobiorcom informacje wystarczające do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. Wymóg ten oznacza, że warunki spłaty kredytu, muszą zostać zrozumiane przez konsumenta zarówno w aspekcie formalnym i gramatycznym, jak i w odniesieniu do ich konkretnego zakresu, tak aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości wzrostu lub spadku wartości waluty obcej, w której kredyt został zaciągnięty, ale również oszacować - potencjalnie istotne - konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań finansowych. Do sądu krajowego należy dokonanie niezbędnych ustaleń w tym zakresie (zob. wyrok TSUE z 20 września 2017 r., C-186/16, Ruxandra Paula Andriciuc i in. przeciwko Banca Românească SA, wyrok SN z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18). Podkreśla się przy tym, że swoista nierówność informacyjna stron, a w szczególności sytuacja, w której konsument dowiaduje się o poziomie zadłużenia ratałnego, już spłaconego w związku z podjęciem odpowiedniej sumy z jego rachunku jest nie do zaakceptowania w świetle art. 385<sup>1</sup> k.c. (zob. wyrok SN z 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18).

Sąd Najwyższy wyjaśnił już także, że indywidualna kontrola abuzywności postanowień umownych (art. 385<sup>1</sup> k.c.) jest skoncentrowana na ocenie ich treści normatywnej co pozostawia poza zakresem oceny sposób, w jaki postanowienie umowne jest stosowane przez przedsiębiorcę wobec konsumenta, a także indywidualne właściwości konkretnego konsumenta, związane z jego ewentualną ponadprzeciętną wiedzą i doświadczeniem. Dotyczy to tym bardziej odpowiedzi na pytanie, czy konsument miał faktyczną alternatywę pozwalającą na zawarcie umowy bez nieuczciwych klauzul umownych (zob. postanowienie SN z 4 lipca 2023 r., I CSK 3526/22). Podobnie w postanowieniu z 28 września 2023 r., I CSK 6430/22, Sąd Najwyższy zaakcentował, że przesłankami stwierdzenia abuzywności klauzuli umownej są brak indywidualnego uzgodnienia postanowienia umownego,

jego sprzeczność z dobrymi obyczajami oraz rażące naruszenie interesów konsumenta. Stwierdzenie abuzywności nie jest natomiast uzależnione od badania indywidualnych cech konsumenta, takich jak poziom jego wykształcenia, zakres doświadczenia, jest to bowiem pozbawione znaczenia z punktu widzenia art. 22<sup>1</sup> k.c. Poza zakresem oceny pozostaje także czy konsument miał faktyczną alternatywę pozwalającą na zawarcie umowy bez abuzywnych postanowień. Obowiązkowi przedsiębiorcy, którego naruszenie może prowadzić do stwierdzenia abuzywności postanowienia umownego nie odpowiada obowiązek konsumenta poczynienia wszystkich starań by zapobiec powstaniu takiego skutku wypaczałoby to bowiem istotę ochrony konsumenckiej.

Skarżący podniósł, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów tj. art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c., gdyż sądy badając przewidzianą w tym przepisie przesłankę abuzywności postanowienia umownego, polegającą na braku jego indywidualnego uzgodnienia z konsumentem, w sposób rozbieżny oceniają jej zaistnienie w stosunku do postanowień umowy kredytu denominowanego w walucie obcej normujących sposób spłaty kredytu, w sytuacji gdy kredytobiorca zaciągający kredyt denominowany w walucie obcej wybrał zdefiniowany w umowie kredytu sposób jego spłaty z kilku dostępnych (spłata w walucie polskiej, spłata bezpośrednio w walucie denominacji).

Powołanie się na potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. m.in. postanowienia SN: z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z 8 marca 2007 r., II CSK 84/07). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (zob. np. postanowienia SN: z 3 listopada 2003 r., II UK 184/03; z 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04 oraz z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09). Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej

określonej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. np. postanowienie SN z 25 października 2023 r., I CSK 2926/23).

Wywody skarżącego nie czynią zadość wskazanym wymaganiom. Pozwany w uzasadnieniu przesłanki zamieszczonej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. nie wyjaśnił – co jest niezbędne – z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest niewystarczający dla dokonania wykładni wskazanych w skardze przepisów (zob. postanowienie SN z 21 września 2023 r., I CSK 2353/23).

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, nie stanowią o potrzebie wykładni odmienne stanowiska sądów powszechnych, w szczególności, gdy wykładni ta jest już w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowana (zob. postanowienie SN z 27 lipca 2023 r., I CSK 5663/22). Ponadto sama rozbieżność orzecznictwa nie może uzasadniać *per se* przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, bowiem to czyniłoby skargę kasacyjną niedopuszczalnym w polskim prawie instrumentem korygowania wszelkich możliwych ocen w zakresie interpretacji przepisów dokonywanej przez sądy *meriti* (zob. postanowienie SN z 1 lutego 2023 r., I CSK 5490/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że dokonanie przez konsumenta wyboru między różnego rodzaju umowami oferowanymi przez bank nie stanowi formy indywidualnego uzgodnienia postanowień umowy w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> § 1 i 3 k.c., nie świadczy bowiem o rzeczywistym wpływie konsumenta na treść postanowień umowy, którą wiąże się z bankiem (zob. postanowienie z 28 września 2023 r., I CSK 6388/22). Nie ma przy tym żadnych argumentów, które przemawiałyby za odmiennym postrzeganiem tej kwestii na tle umów o kredyt denominowany do waluty obcej.

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398<sup>13</sup> § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1<sup>1</sup> i 3 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398<sup>21</sup> w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1964).

(a.z.)

[ms]